

Lk 2

Tudengid soovivad õppekavades suuremat valikainete hulka ja praktikat

Lk 2

Professor Tõnu Lehtsaar tunneb muret ülikooli meie-tunde pärast

Lk 3

Viljandi kultuuriakadeemia saab endale elegantse musta pärli

Göttingeni Ülikooli president Kurt von Figura (vasakult) ning professorid Volker Lipp, Heinz-Günther Nesselrath ja Martin Tamcke.

ANDRES TENNUS

Saksamaa suunas oma kõrghariduse muutuste tee

Sigrid Söerunurk
sigrid.soerunurk@ut.ee

Saksa-Eesti akadeemilise nädala avaloengus rõhutas Göttingeni Ülikooli president professor Kurt von Figura, et järjest teravneva rahvusvahelise konkurentsi tingimustes on kõrghariduses koostöö olulisem kui kunagi varem.

Konkurents toob oma olemuselt kaasa nii võitjaid kui ka kaotajaid. Ometi ei ole von Figura kinnitust konkurentsi teaduses ei midagi uut. «Teadus- ja arendustöö on alati tuginenud konkurentile,» ütles ta.

Kurt von Figura sõnul konkureerivad kõrgkoolid üksteisega materiaalse ressursi ja reputatsiooni pärast. Materiaalne ressurss on eelduseks ülikooli eesmärkide täitmisel. Hea maine on tähtis, et ülikoolides õppimisest oleksid huvitatud kõige andekamad noored ning töötamisest kõige loomingulisemad teadlased.

Tippude valimine

Göttingeni Ülikooli president tutvustas Saksamaal 2006. ja 2007. aastal korraldatud tipp-ülikoolide väljavalimise konkursi, millel jagati riigi parimatele ülikoolidele viie aasta peale 1,9 miljardit eurot.

Vajadus sellise konkursi järele tulenes avalikkuses tekkinud arutlusest, miks on Saksamaa ülikoolide silmapaistvus rahvusvahelisel areenil vähenenud.

Konkurss pani Saksamaa liitvabariigi ülikoolid võistlema nii materiaalsete vahendite kui ka reputatsiooni pärast. Võistluse eesmärk oli edendada doktorikoole, soodustada teadustöö keskuste loomist ning panna ülikoole mõtlema oma tulevikukontseptsioonile.

Selleks pidid kõrgkoolid

määrama valdkonnad, mida nad peavad perspektiivikateks ning millesse nad on valmis panustama. Selline valik tähendas paratamatult ka otsustusi mõne valdkonna kahjuks.

Tänu konkursile eristusid kõrgkoolid üksteisest väga selgelt. Huvitava kõrvaltulemuseks suurenes ühiskonnas üldine valmisolek kõrgkoolide probleeme näha ja nende üle arutada. Saksamaal on kõrghariduses suurimateks probleemideks õppejõudude suur koormus ja see, et ühe õppejõu kohta on väga palju tudengeid. Nii mõneski ülikoolis õpib ühe õppejõu kohta sada üliõpilast. Von Figura avaldas lootust, et peagi saab näha, kas konkursi tulemusel paraneb ka õppetöö.

Koostöö puhul rõhutas president, et erinevalt konkurentist võivad olukorrast mõlemad pooled (win-win - ingl). «Uusi teadmisi saab saavutada vaid koostööga,» lisas ta. Samas on koostöö mõttekas vaid siis, kui partnerid ei konkureeri samade vahendite pärast, vaid toovad partnerlusse sisse nii materiaalseid ressursse kui ka akadeemilist potentsiaali.

Konkursil olid edukad need ülikoolid, kes panustasid suurel määral koostööle. Seejuures oli tegemist eelkõige koostööga ülikooli sees, sest taotlusi ette valmistades avastasid ühe ülikooli teadlased, kes olid aastaid kõrvuti töötanud, ühised uurimishuvid.

Eriti edukad olid aga ülikoolid, kes tegid koostööd ülikoolivälise teadusasutustega.

Göttingeni Ülikool oli edukas kõigis toetusliinides. Tulevikukontseptsioonides keskendus ülikool kolmele olulisele punktile. «Võtsime ülesandeks rajada mitu uut erialadevahelist teaduskeskust. Praeguseks on viis rajatud, uuel aastal rajame veel kaks,» seletas von Figura.

President rõhutas, et Göttingeni Ülikooli võtmevaldkondade valikut ei teinud ülikooli juhtkond, vaid need selgusid ülikoolisisest konkurentsis, kuhu kaastati ka väliseksperthe.

Välisesinduste loomine

«Teiseks soovime suuremal määral teha koostööd ülikooliväliste teadusasutustega, et laiendada oma teadustegevust ja õppetööd. Kolmandaks tahame üliõpilasi ja õppetööd silmas pidades ülikooli rahvusvaheliselt laiendada,» rääkis von Figura ja täpsustas, et see tähendab välisesinduste loomist Indias, Hiinas ja Lõuna-Koreas. Nende välisesindustega on Göttingeni Ülikoolil soov suurendada üliõpilaste ja teadlaste vahetust.

Peale selle on eesmärk suurendada rahvusvaheliste õppekavade arvu. Praegu on Göttingeni Ülikoolis neid 500 tudengile kokku 16. Järgmise nelja

aastaga tahavad Saksa kolleegid jõuda 25 õppekavani, kus oleks 800 õppekohta.

Konkursi tulemusel sai toetust kolmandik Saksamaa ülikoole. «Mõned kardavad, et ülikoolid, kes jäid toetusest ilma, hakkavad allamäge liikuma,» rääkis von Figura. Pealegi tekitas küsimusi kogu konkursi õiglus, kuna kohe alguses oli näha, et kõigil kõrgkoolidel ei ole võrdsed võimalused teistega võistelda.

Sellele vaatamata rõhutas von Figura, et ta pooldas konkursi, kuna selle tulemusel valiti välja Saksamaa tipp-ülikoolid, ülikoolides vabanes loominguine aktiivsus ja potentsiaal ning see tõi kõrgharidusse uusi tuuli.

Artikkel valmis Göttingeni Ülikooli rektori Kurt von Figura ettekande põhjal 3. novembril Tartu Ülikooli aulas Academica XII raames.

Videosalvestis on kättesaadav interneti-aadressil video.ut.ee.

Klassikalise ülikooli roll

Göttingeni Ülikooli presidendid ettekandele järgnes diskussioon, kus Tartu Ülikooli professorid ja nende Göttingeni Ülikooli kolleegid arutasid klassikalise ülikooli rolli üle tänapäeva muutuv maailmas.

Rektor Alar Karise hinnangul kipub üks klassikalise ülikooli väärtusi ära kaduma. Nimelt oli *universitas* algselt koht, kus noor inimene sai teadlaselaseks.

Samas nimetas Karis klassikalise ülikooli eelisena eri valdkondade olemasolu ehk omavahel võivad kohtuda reaali- ja humanitaarteadlased.

Saksa kolleegid rõhutasid ka ajaloo olulisust, mis Ka-

rise hinnangul võib olla ühtlasi nii taak kui ka eelis.

Professor Anne Lill näeb klassikalise ülikooli ees seisva suurima probleemina seda, kuidas hoida tasakaalu traditsiooni ja innovatsiooni vahel ning rõhutas, et *universitas* on ühiskonna ees väga suured kohustused.

Göttingeni Ülikooli president Kurt von Figura hinnangul on klassikalisel ülikoolil kohustus ka oma teadmisi ühiskonnale tutvustada. «Peame juhtima tähelepanu sellele, et me tegeleme asjadega, mis näiliselt on justkui kõrvalised, ent tegelikult ühiskonna jaoks olulised,» lisas ta.

Näitus vabariigi vanaisadest ja nende lastelastest

Täna, 7. novembrist kuni jõuludeni on Tartu Ülikooli peahoone fuajees avatud näitus «Vabariigi vanaisad».

Eesti Vabariigi juubeliaasta kaheteistkümneme kuu jooksul kohtus ajakirjanik Juhani Püttsepp kaheteistkümneme Eesti inimesega: Peeter Olesk, Ants Laaneots, Toomas Hendrik Ilves, Mihkel Oviir, Eiki Nestor, Lea Kivi, Jaan Männik, Aare Hörn, Enn Tarto, Alar Karis, Tatjana Kalbina ja Ivari Padar. Intervjuude põhjal valmis 12 lugu, mis ilmusid portaali

www.eesti90.ee rubriigis «Kuu lugu».

Näitusel on väljas nende inimeste portreed kõrvuti vanaisade piltidega. «Igaüks võib otsida portreedest sarnasusi,» ütles Püttsepp.

Püttsepa sõnul tahtis ta Eesti Vabariigi juubeliaasta puhul rääkida riigi eestvedajatega või lihtsalt toredate inimestega nende vanaisadest, kes 90 aastat tagasi ehk Eesti riigi algusaastatel olid täies elujõus mehed.

«See osutus raskemaks, kui ma lootsin,» tunnistas Püttsepp. Praeguste Eesti riigi eestvedajate vanaisad olid vabariigi sünniaastaiks jõudnud täismeheikka.

Ajalooratas pillutas neid 1940. aastatel sinna ja tänna. Kes kadus Siberi vangistuses, kes jõudis põgeneda üle mere, kes jäi Eestisse. Seetõttu oli tükki tegu, et leida inimesi, kes teaksid oma vanaisast rääkida ning kel oleks temast ka pilt.

Tänaseid lapselapsi ja vanu pilte vanaisadest pildistasid nende lugude illustreerimiseks fotograafid Lauri Kulpsoo ja Ingmar Muusikus.

Ants Laaneotsa vanaisa ja vanaema.

ERAKOGU

Eesti kaitseväge juhataja Ants Laaneots.

INGMAR MUUSIKUS

Aadu Luukase missiooni-preemia 33 kandidaati

Aadu Luukase missiooni-preemia laureaadi konkursile on esitatud 33 organisatsiooni ja isiku kandidatuur.

Aadu Luukase missioonipreemia antakse isikule või organisatsioonile, kes paistab silma Eesti ühiskonna tasakaalustatud arengu ja rahva elukvaliteedi edendamiseks. Missioonipreemia väärtus on kuni üks miljon krooni.

Aadu Luukase Sihtasutuse nõukogu valib viis missioonipreemia nominenti oma korralisel koosolekul 14. no-

vembril.

Missioonipreemia laureaat selgub novembrikuu viimasel nädalal Eesti Teaduste Akadeemia suures saalis toimuv pidulik tseremoonial.

Otsuse missioonipreemia laureaaditiitli omistamiseks teeb Aadu Luukase Sihtasutuse nõukogu koosseis: Indrek Luukas (nõukogu esimees), Tõnu Kaljuste, Andres Keevallik, Sulev Loo, Hans H. Luik, Peep Mühlis, Andres Root, Einar Soone, Urmas Sõõrumaa, Marika Valk ja Raivo Vare.

Meie-tundest

Tõnu Lehtsaar
religiooni- ja psühholoogia professor

Hea ülikoolipere. Olen põgenenud mõnda aega tunde eest, et meie oma ülikool on meile tasapisi kuidagi võõraks jäänud. Sellele mõtlema ajendas mind teadusprorektor Kristjan Halleri tähelepanek 10. oktoobri UT-s, et mitmel arengukava arutelul jäi vajaka meie-tundest ja et ülikoolilt oodatakse muutusi, milleks ise ei soovita panustada.

Teadmisi loovas ratsionaalses organisatsioonis võib kõlada see imelikult, kuid arvan psühholoogina, et meie-tunde kadumist ei tohi alahinnata. Tuleb leida väljapääs võõristusest ja võõraks jäämisest. Ülikool on nagu kodu – see peaks meid ühendama meiks. Kui oleme võõrad oma kodus, oleme võõrad iseendas ega tea, kes oleme ja kuhu läheme. Teadmatuid on aga kerge lükata-tõugata, sest nad ei usu, et nendest midagi oleneb.

Võin vaid oletada, miks oleme meie-tunnet kaotamas. Võib-olla oleme väsinud pidevatest ja kiiretest muutustest. Võib-olla hoiame kinni vanadest mõttemallidest ega tegelikult, millesse oleme jõudnud. Võib-olla on turumajanduslik kõnepruuk (klient, teenus, hind) lõhkunud meie akadeemilise pühamu ja meil pole sobivaid sõnu, millega toimuvat kirjeldada.

Ülikool on nagu kodu – see peaks meid ühendama meiks.

Võib-olla on autoritaarse juhtimisstiili ajad TÜ-s meid võõrutanud kaasa mõtlemisest ja kaasa rääkimisest. Või on raske seedita kogemust, et riigi silmaterast – ülikoolist – on saanud isemajandav ettevõtte. Ehk on raske vastata küsimusele, et miks peaksin jääma ülikooli, kui mujal teeniksin rohkem ja elaksin lähedamalt. Võib-olla oleme erinevatele nõudmistele vastates teinud palju, mille mõtet me ei mõista.

Meie-tunde aluseks on ühised väärtused. Mulle meeldib rektori idee elitülikoolist. Mitte end teistest paremaks pidavast ülikoolist, vaid kohast, kus taotletakse taset ja kus vaid parim pakub rahuldust. Usun, et ülikool on see paik, kus akadeemiline vabadus ja innustav õhkkond võimaldab edasi liikuda parima poole. Heal tasemel uurimistöö ja sellel rajanev õppetöö on meie väärtus, meie identiteet, meie ühtekuuluvuse telg.

Kergeid lahendusi pole oodata, aga saame asjadest rääkida õigeid nimesid kasutades. See tervendab meid sisemiselt. Terved suudavad ühte hoida, haiged veavad omaette.

Ehk oleme rikkamad, kui esialgu paistab. Meie suurim rikkus on teadlased ja õpetlased, kes Tartu Ülikoolis töötavad. Ma ei oska nimetada teist institutsiooni, kus suurte isiksuste kontsentratsioon oleks nii kõrge kui ülikoolis. Meil on suured võimalused uute Euroopa Liidu vahendite kasutamiseks. Meil on akadeemiline vabadus. Meil on rohkem võimalusi ühiskonna arengus kaasa rääkida, kui seda siiani kasutanud oleme. Olen vahel mõelnud, et oleme need, kes oleme, suuresti tänu Tartu Ülikoolile. Sellepärast on õige hoida ühte, üks-teist raskel päeval toetada ja heal päeval rõõmustada üksteise edu üle. Meie olemegi Tartu Ülikool.

Ülikooli meistrivõistlused avas tennisemäng

26. oktoobril toimusid Tartu Ülikooli meistrivõistlused tennis, millega avati Tartu Ülikooli akadeemilise spordiklubi 100. aastapäevale pühendatud TÜ meistrivõistluste hooaeg. Naiste võistlustel osutus parimaks kehakultuuriteaduskonna III kursuse tudeng Maarja Värvi, kes finaalis alistas tulemusega 6:2, 6:1 haridusteaduskonnas õppiva Kaja Freimanni.

Kolmanda koha saavutas Karin Küttis majandusteaduskonnast.

Meeste turniiri võitis mullune finalist Ott Raidla sotsiaalteaduskonnast, kes mängis finaalis tulemusega 6:2, 6:1 üle

majandusteaduskonna tudengi Mikk Tarase.

Ka pronks kuulus majandusteaduskonnale – selle võitis Juhan Luik.

TÜ meistrivõistlused jätkuvad pühapäeval, 9. novembril, kui peetakse naiste ja meeste võrkpalliturniiri.

Sügissemestril on kavas veel korvpall (23. november) ning saaljalgpall (7. detsember).

Kevadsemestril on kavandatud Tartu Ülikooli meistrivõistlused saalihokis, sulgpallis ning kergjõustikus nii sise- kui välitingimustes.

TÜ akadeemiline spordiklubi

Tudengid tahavad rohkem praktikat ja valikuvabadust

Merilyn Merisalu
merilyn.merisalu@ut.ee

Teist aastat õppeinfosüsteemis toimunud õppekavade küsimustikust selgus, et Tartu Ülikooli üliõpilased soovivad senisest suuremat hulka valikaineid ja kesken-duda rohkem oma eriala praktilisele poolele.

Õppeosakonna juhataja Siiret Rutiku sõnul tuli tagasiside andmise ettepanek tudengitelt endilt. «Õppekavade kokkupanemisel peakski olema sõnaõigus ka üliõpilastel, sest nemad on ju need, kes ülikoolis õpivad,» ütles Rutiku teisi-päeval õppeosakonnas üliõpilasesinduse ja küsimustikule vastajatega kohtumisel.

Kogemus juhib tulevikku

Alates eelmisest õppeaastast korraldatakse õppeinfosüsteemis iga sügissemestri alguses viimase kursuse kõrghariduse esimese ja teise astme üliõpilaste seas õppekavade hindamise küsitlust.

Seal saavad bakalaureuse- ja magistriastme viimase aasta tudengid võimaluse vastata põhjalikule ankeedile, mis peaks kokkuvõttes näitama, milline on aastate jooksul ülikoolist saadud õppetöökogemus.

Esimeses, A-osas sai valevastustega anda hinnangu õppekava, selle protsessi ja korralduse kohta. B-osas anti muu hulgas võimalus teha ülikoolile ettepanekuid, kuidas korraldada järgnevatel aastatel õppetööd paremini.

Selle eesmärk on saada üliõpilastelt tagasisidet õppekavade korraldusliku poole, õppeprotsessi, õppekeskkonna, õpetamismeetodite ning nõustamisteenuste kohta, mille abil parandada õppetöö kvaliteeti.

Õppetöö analüüsi spetsialisti Kersti Roosimäe sõnul töid üliõpilased ka tänava lisaks negatiivsetele märkustele välja ka mitmeid positiivseid võrdlusi. «Näiteks oli neil hea meel, et võrreldes varasemaga on praegu ainete ja õppekavade ülesehitus märksa parem,» ütles Roosimäe.

Küsitlusele vastanud hindasid kõrgelt neid õppejõude, kes suudavad kirjalike tööde

Proviisor Janne Reim ja informaatikatudeng Ain Uljas olid kaks tudengit, kes lisaks õppekava tagasisideankeedi täitmisele arutasid õppimisvõimaluste parandamist ka üliõpilasesinduse ja õppetöö spetsialistidega.

ANDRES TENNUS

puhul anda üliõpilastele individuaalset tagasisidet. Informaatikatudengi Ain Uljase sõnul saab küll õppejõuga eraviisiliselt suhelda, kui seda väga vaja on, suur hulk tudengeid töö aga välja vastupidise tendentsi.

Isiklikkus ja praktika

Palju toodi välja seda, et õppekavas peaks olema rohkem valikaineid ja infot nende toimumiste kohta. Samuti huvitas vastajaid praktikapõhiste ainete ja ülesannete hulga suurendamine õppetöös. Nii kinnistuvad teoreetilised teadmised palju selgemini ja kiiremini.

Sel aastal oli küsimustikule vastajaid kokku 1675, mis teeb kokku 25% viimase kursuse bakalaureantidest ja magistrantidest. Mullu osales küsimustikule vastamisel ja andis hinnangu 1669 üliõpilast.

Õppeprorektorit Birute Klaasi rõõmustas vastaja-

te suur hulk. Küll tunnistas ta, et üks asi on õppeinfosüsteemis arvutile vastata, teine aga programminõukogus sõna võtta, mille õigus on kõigil üliõpilastel.

«Kui me saaks aktiivsed tudengid programminõukogudesse, oleks üliõpilaste tagasiside õppekavadesse puutuvast veel otsesem ja efektiivsem,» rääkis Klaas teisipäeval. Ti-

hedam ja vahetum suhtlus tagaks tulevikus tudengitele läbimõelduma ülikooliaja.

Õppetöö korraldust puudutavat ankeeti sai õppeinfosüsteemis täita kuu aja jooksul oktoobri keskpaigani. Vastanute seast valis arvuti välja 15 tudengit, kes said tänutäheks tagasiside eest Vanemuise, Aura, Apollo ja TÜ raamatupoe kinkekaardid.

Programminõukogud aitavad luua paremaid õppekavasid

Õppekava programminõukogu on mõeldud programimihule nõuandva organina, kus on esindatud õppekava huvipooled: eelkõige üliõpilased ja tööandjad ning muidugi ka õppekava seotud õppejõud ise.

Üliõpilased kritiseerivad tihti õppekava, aga ei selgita, mida oleks vaja täpselt muuta. Konstruktivse tagasiside puu-

dumisel on õppekavaarendus väga raske.

Tartu Ülikool tahab nüüd programminõukogude ja regulaarse õppekavade sisehindamise kaudu, mida korraldavad programmijuhid ja kinnitavad programminõukogud, arvestada õppekvaliteedi tagamisel üliõpilaste tagasisidet läbitavate õppekavade kohta.

Noored simuleerivad Tartus Kolumbia kriisilukorda

MTÜ Eesti ÜRO Assotsiatsioon korraldab 20.–24. novembrini Tartu Ülikooli raamatukogus kolmanda ÜRO Julgeolekunõukogu simulatsiooni, kus hüpoteetilises olukorras satuvad vastuolu Venetsueela, Kolumbia ja Peru ning sekumata ei jäta ka USA.

ÜRO simulatsioonid (Model United Nations) on ülemaailmselt populaarsed rollimängud nii keskkoolis kui ka üliõpilaste seas.

Tänavu osalevad peamiselt üliõpilased, sh välistudengid ja keskkooli lõpuklasside noored, kel on huvi rahvusvaheliste suhete vastu. Simulatsioon toimub inglise keeles. Üritusel osalemiseks panevad kandidaadid kirja oma nägemuse, milline võiks olla simulatsioo-

ni kriisipiirkonna suhtes (milleks sel aastal on Kolumbia) soovitud riigi seisukoht.

Esimesel päeval tutvuvad osalejad protseduurireeglitega, järgmisel kuulavad loenguid rahvusvaheliste suhete lektoritelt ja läbivad koolituse, et olla võimelised kriisikoldest vabalt rääkima.

Mudel-ÜRO Assotsiatsiooni juhataste liikme Martin Tiitmaa sõnul on heast infolevis hoolimata eestlaste teadmised maailmas toimuvast puudulikud. Ta lisas, et simulatsiooni eesmärk ongi neid puudujääke leevendada ning suurendada avalikkuse huvi meedias vähe kajastatud kriisikoldest vastu.

Lisainfo: www.un.org/cyberschoolbus/modelun/index.asp

Oktoobri lõpus avati Tallinnas Tartu Ülikooli mereinstituudi labor, mis koondab endasse merebioloogia, keemia ja kalanduse laborid. Rektor Alar Karisega koos lõikavad linti kaks mereinstituudi kõige värskeimat doktorit – Kaire Torn ja Anu Albert. Vasakul assisteerib kalabioloogia osakonna juhataja doktor Markus Vetemaa, tagapool haldusdirektor Riho Illak.

FOTO: KRISTJAN HERKÜL

IN MEMORIAM

Lorentz Engström

Tänavu hilissuvel saabus teade Uppsala Ülikooli professori ja Tartu Ülikooli audoktori Lorentz Engströmi surmast. See kurb sündmus lõpetas meie ligi kaks aastakümnet kestnud teaduskontaktid.

Tutvus professor Lorentz Engströmi ja tema kolleegidega Uppsala Ülikoolist algas 1989. aastal, kui Stockholmis toimus 32. IUPACi kongress, kus osalesid mitmed meie laborite töötajad. Põgusast kontaktist kasvavas välja üliõpilaste, kraadiõppurite ja õppejõudude vahetus. See koostöö oli üheks oluliseks teguriks ka Tartu ja Uppsala Ülikooli vahel koostöölepingu sõlmimisel ja edendamisel.

Arvestades üheksakümne aastate teadusfinantseeringute seisu Eestis, mis oli eriti kasin selle aastakümne alguses, oli sellel koostööl nii sõitude arvu kui ka kulutuste poolest Uppsala toetus oluliselt suurem.

Samas suutsime omalt poolt pakkuda mitmeid ideid, mille arendamisest olid Rootsi kolleegid väga huvitatud. Seetõttu leidsid nad selle koostöö edendamiseks vajalikud vahendid või aitasid meil neid leida.

Lorentz Engström oli hariduselt arst, aga siirdus varsti pärast Uppsala Ülikooli arstiteaduskonna lõpetamist teadustööle. Pärast doktoritöö kaitsmist sai temast 1962. aastal New Yorgi Rockefelleri Instituuti järel doktor, kus tema juhendamiseks oli 1953. aasta Nobeli meditsiinipreemia laureaat Fritz Lipmann. Professor Lipmanni tunnistuse peale koensüüm A-ga seotud tööde ka adenosiinrifosfaadi biokeemiaalaste uuringute järgi.

New Yorgist naastes jätkas Engström uurimistööd valkude fosforüleerimise vallas Uppsala Ülikooli füsioloogilise ja meditsiinilise keemia instituudis. Töö tõi talle rahvusvahelise tunnustuse. Kui 1992. aastal määrati regulatoorse fosforüleerimise alaste uuringute eest Nobeli meditsiinipreemiat, siis oli preemia saanud teadlaste Edmond H. Fischeri ja Edwin G. Krebsi kõrval nominentide nimekirjas ka Engströmi nimi.

Juba teadustegevuse varasemas perioodis iseloo-

mustas Engströmi uurin-
gud soov regulatoorse fos-
forüleerimise protsesside
kvantitatiivseks iseloomus-
tamiseks, mis ei olnud me-
ditsiinilises biokeemias sel-
lel ajal eriti laialt levinud lä-
henemisviis.

Samas oli see asjaolu ilm-
selt üheks kaalukaks tegu-
riks, mis tekitas Rootsi uu-
rijates huvi Tartu Ülikooli
keemiaosakonnas viljeleta-
vate füüsikalise biokeemia
ja ensüümikineetika meeto-
dite vastu.

Ühised huvid löid aga
head eeldused sisuliseks ja
viljakaks koostööks, mil-
le tulemusena avaldati mit-
meid ühiseid teadustöid
ning kaitsiti rida doktori ja
magistritöid. Nii kaitsesid
Uppsala Ülikoolis oma dok-
toritöid Ago Rinken (1995),
Reet Toomik (1997) ja Mart
Loog (2001).

Koostöö tunnustusena
valis Tartu Ülikool Engströ-
mi 1998. aastal oma audok-
toriks.

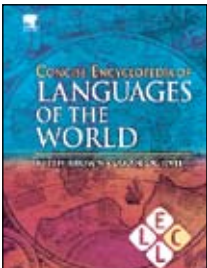
Regulatoorse fosforüleeri-
mise alastest uuringutest hu-
vitus Lorents Engström oma
teadlaste lõpuni. Tema saa-
vutuste äramärkimiseks kor-
raldas Wenner-Greni siht-
asutus 1997. aasta septemb-
ris rahvusvahelise konve-
tantsi, millest võtsid osa pal-
jud väljapaistvad teadlased,
sealhulgas ka Nobeli pree-
mia laureaat E. G. Krebs.
Selle üritusega tunnustati
Engströmi pikaajalist ja vil-
jakat teadustööd, olulist pa-
nust teadlaste koolitamisel
ning samuti tema tegevust
Uppsala Ülikooli füsioloogi-
lise ja meditsiinilise keemia
instituudi juhatajana.

Selle teaduskoostöö lõpp-
kokkuvõtte tegemise aeg
ei ole aga kindlasti saabu-
sinipreemiat, siis oli pree-
mia saanud teadlaste Ed-
mond H. Fischeri ja Edwin
G. Krebsi kõrval nominen-
tide nimekirjas ka Engströ-
mi nimi.

Professor Jaak Järv
Uppsala Ülikooli audoktor

TÜ RAAMATUPOOD SOOVITAB:

Concise Encyclopedia of Languages of the World
Keith Brown, Sarah Ogilvie
Elsevier Science, 07.11.2008
Kõva köide, ISBN: 9780080877747
HIND: 2070.00

TÜ üliõpilastele ja töötajatele
kehtib soodustus 10%!

VÕÕRKEELSE KIRJANDUSE TELLIMINE!

UNIVERSITAS TARTUENSIS
TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

http://www.ajaleht.ut.ee

Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 2800
Tartu, Lutsu 5 (III k)
Tel: 737 5680, 523 1751
E-post: ajaleht@ut.ee
Postiaadress:
Ülikooli 18, Tartu 50090

Vastutav väljaandja Ilari Lään
Peatoimetaja Sigrid Söörnurk
Toimetajad Kadri Rannamäe,
Merilyn Merisalu
Keeletoimetaja Marika Kullamaa
Küljendaja Artur Kuus
Veebihaldur Leane Morits
Trükk: Ecoprint

Tudengibuss alustab teist korda

Täna, 7. novembrist aka-
deemilise aasta lõpuni saa-
vad üliõpilased ja õpilased
Tartu ja Tallinna vahel liigel-
da taas vaid neile mõeldud
soodsama eribussiga.

Tudengibussi juhataja Bir-
ger Aavik nentis, et seni ei ole
tegelikult tudengibussi projekt
korralikult käima läinud. Üle-
eelmisel aastal sõitis buss Tal-
linna ja Tartu vahet ehk vaid
viis korda.

Aavik loodab, et tänavu
käivitub tudengibussi projekt
korralikult, sest olemas on
kõik vajalikud load ning täide-
tud ettekirjutused, mis kehti-
vad reisijaid vedavale ettevõtte-
tele.

Tudengibussipilet on jät-
kuvalt konkurentsituult sood-
saim. Ostes pileti Interneti-
aadressilt www.tudengibuss.ee,
tuleb välja käia 70 krooni,
bussist ostes maksab see 100
krooni. Aavik soovib pileti
osta aegsasti, kuna kohtade
arv on piiratud.

Bussis on 69 kohta. Kui
need on täis ning piletit ei õn-
nestu broneerida, tuleks sel-
lest kirjutada aadressil info@tudengibuss.ee.
Võimaluse korral paneb OÜ Tudengibuss
sõitma suurema bussi või tel-

Tudengibuss aitab raha kokku hoida.

SILLE ANNUK / SCANPIX

lib lisabussi.

Tudengibuss sõidab reedeti
ja pühapäeviti Tallinnast Tar-
tusse ning Tartust Tallinna.
Väljumsaeg Tallinnast on kell
15 ning Tartust kell 19.

Tänavu pakutakse bussis
suupisteid ja jooki, saab vaa-
data film, lugeda värsked aja-
lehti ja ajakirju ning kasutada

traadita internetiühendust.

Lisaks lubab Aavik vähe-
malt 7. novembril tudengibus-
sis sõitjatele üllatust.

Tudengibussi teenus sündis
koostöös Eesti Üliõpilaskon-
dade Liidu ning Eesti Õpila-
sesinduste Liiduga.

Lisainfo: [www.tudengi-
buss.ee](http://www.tudengi-
buss.ee).

Eesti Teaduste Akadeemia ajakirjad
autoriteetses teadusveebis

Jaak Järv

Eesti Teaduste Akadeemia
kirjastusnõukogu esimees

**Rahvusvaheline ISI Web of
Science'i andmebaas ka-
jastab praegu viit üheksast
Eesti Teaduste Akadeemia
kirjastuse teadusajakir-
jast.**

Alates 2008. aastast refe-
reeritakse selles andmebaa-
sis ajakirju *Trames* ja *Lingui-
stica Uralica*. Eelmisest aas-
tast alates on selles nime-
kirjas *Proceedings of the Es-
tonian Academy of Sciences*i
seeria *Physics. Mathematics*,
mis käesoleva aasta algul lii-
tus *Chemistry*-seeriaga ning
kannab nüüd üldist nimetust
*Proceedings of the Estonian
Academy of Sciences*.

Geology-seeria asemel il-
mub juba teist aastat ajaki-
ri *Estonian Journal of Earth
Sciences*, mille artiklid on ala-
tes 2007. aastast ka ISI and-
mebaasis.

Varasemast ajast (aastast
1994) on selles andmebaasis
ajakirja *Oil Shale*.

Ajakirjades avaldatud arti-
klite täistekstid on Interne-
tis vabalt saadaval. Seega on
tegemist ajakohaste e-tea-
dusajakirjadega. Avaldatud
töõdega, aga ka neis artiklite
avaldamise tingimuste ning
põhimõtetega saab tutvuda
Internetis www.kirj.ee (või
www.eap.ee).

Mitmete ajakirjade välja-
nägemine, formaat ja trüki-
kvaliteet on oluliselt muutun-
ud. Andmebaasi on lisatud

ka *Proceedings of the Estonian
Academy of Sciences* kaane-
pilt.

ISI *Web of Science*i andme-
baas võimaldab uurijatel, tu-
dengitel ja teistel teadustöö
huvilistel kiiresti ligi pääseda
vajalikule infole kõigis nimis-
tus olevates ajakirjades üle
terve maailma.

Andmebaasis on olemas
viited rohkem kui 10 000-le
kõige mõjukamale teadusaja-
kirjale.

Teaduste Akadeemia kir-
jastus on sõlminud lepingu
Google'ga oma ajakirjade va-
rasemate aastakäikude Inter-
netti paigutamiseks. Leppe
eesmärgiks on luua tagasiula-
tuv fond, milles sisalduvad
tööd oleksid kõikidele kasuta-
jatele kättesaadavad.

KAITSMISED

17. novembril kl 16.15 kaitseb
Andrei Sõtšov Ülikooli nõukogu
saalis usuteaduskonna doktori-
tööd «Eesti Õigeusu piiskopkond
nõukogude religioonipoliitika mõ-
juväljas 1954-1964» («The Es-
tonian Orthodox Eparchy under the
Influence of the Soviet Religious
Policies in 1954-1964»). Juhenda-
ja prof Riho Altnurme, dr theol.
Oponent dr Arto Luukkanen, Hel-
singi Ülikool.

21. novembril kl 10 kaitseb **Janne
Pullat** molekulaar- ja rakubioloogia
instituudis Riia 23-217 bioteh-
noloogia eriala doktoritööd «De-
sign, functionalization and ap-
plication of an in situ synthesized
oligonucleotide microarray» («In
situ sünteetitud oligonukleotiidide
mikrokiibi disain, funktsionaliseeri-
mine ja rakendamine»). Juhenda-
ja prof Andres Metspalu. Oponent
prof Joachim W. Engels, Orgaa-
nilise Keemia Instituut, J.W. Goe-
the Ülikool, Frankfurt Maini ääres,
Saksamaa.

21. novembril kl 12 kaitseb **Urho
Abramov** Ravila 19-1038 arstea-
duskonnas neuroteaduste
eriala doktoritööd «Sex and envi-
ronmental factors determine the
behavioural phenotype of mice
lacking CCK2 receptors: implica-
tions for the behavioural studies in
transgenic lines» («Sugu ja kes-
kkondlikud tegurid määravad CCK2
retseptorite puudulikkusega hiirte
käitumusliku fenotüübi: soovitud
käitumuslikeks uuringuteks trans-
geensetel hiirelinidel»). Juhenda-
ja prof Eero Vasar. Oponent dots
Atso Raasmaja, Helsingi Ülikool.

TEATED

11. novembril esineb riigiteaduste
instituudis kursuse «**Eesti avalik
haldus**» raames Eesti Mittetulun-
dusühingute ja Sihtasutuste liidu
juhataja **Urmo Kübar**. Loengu al-
gab kell 12.15, Tiigi 78-236

Õpetatud Eesti Seltsi koosole-
kul 12. novembril kell 16.15 Lossi
3-406 esineb **Märt Uustalu** ette-
kandega «Tartumaa rüütimõisad
XVIII sajandist 1919. aastani: sei-
sused mõisaomanikena».

11. novembril kell 13 toimub **TÜ
pensionäride ühingu Vitae**
ruumides (Tähe 4) sissejuhata-
va koosoleku sügavõsa uurimisest
huvitatud Vitae liikmetele (millest
alustada, andmete kogumine jne).
Vajalik eelregistreerimine telefonil
747 7629.

12. novembril kell 12-14 on Vitae
ruumides võimalik oma tervist
kontrollida. Edaspidi igal kolma-
päeval samal ajal.

**Tartu Ülikooli Raamatupood kut-
sub külastama oma uut kodule-
hekülge ja veebipoodi** aadressil
www.ut.ee/raamatupood. Veebi-
poe kaudu on võimalik mugavalt
osta raamatupoe pakutavaid ra-
matuid. Veebipoes tehtud ostud on
tavahinnast 10% soodsamad (v.a
kinkekaardid).

Võõrkeelseid raamatuid, mida het-
kel müügiüritustel ei leia, on võima-
lik tellida. Selleks tuleb võtta ühen-
dust aadressil bookshop@utw.ee
või minna kohale Ülikooli 11.
Kõik ettepanekud, kuidas veebi-
poodi paremaks muuta, on samuti
teretulnud.

6. novembril avati TÜ raamatuko-
gus käsikirjade ja haruldaste
raamatute osakonna 50. aasta-
päevale pühendatud näitus, kus
eksponeeritakse käsikirju 14. sa-
jandist, nimekate õpetlaste eluajal
ilmunud teoste esitrukke või nende
isiklikest raamatukogudest ning
Vene keisririigist pärit trükiseid.

TUNNUSTAMISED

TÜ väikese medali ja tänukirjaga
tunnustati 60. sünnipäeval loodus-
ja tehnoloogiategaduskonna raken-
dusökoloogia professorit **Krista
Lõhmust** ning orgaanilise keemia
professorit, akadeemik **Jaak Jär-
ve**.
TÜ tänukirja pälvivad haridustea-
duskonna eripedagoogika osakona
juhataja, logopeedia ja õpiras-
kuste teooria lektor **Kaja Plado**
ning logopeedia ja õpiraskuste
teooria lektorid **Merit Hallap** ja
Marika Padrik, 50. sünnipäeval
sama teaduskonna õppekorraldu-
se spetsialist **Anneli Adamson**
ning 60. sünnipäeval arstiteadus-
konna farmaatsia instituudi assis-
tent **Maaja Paavo**.

ÖNNITLEMED

75

Eha Eist, füüsika instituudi
arvutioperaator – 13. novem-
ber

70

Marika Mikelsaar, meditsii-
nilise biotehnoloogia erakor-
raline professor, arstiteadus-
konna emeriitprofessor – 12.
november
Ennu Sepp, arstiteaduskon-
na emeriitprofessor – 13. no-
vember

45

Karmen Trasberg, haridus-
teooria lektor – 7. november
Marje Oona, polikliiniku ja
peremeditsiini õppetooli va-
nemteadur, dotsent – 8. no-
vember
Renate Pajusalu, üldkeele-
teaduse professor – 13. no-
vember

40

Signe Bachmann, ülikooli
raamatukogu erialainfotali-
tuse referent – 9. november

35

Kaja Karo, vastuvõtutalituse
peaspetsialist – 9. november
Peart Raudsaar, ajakirjandu-
se lektor – 9. november
Kristina Gudinas, Türi kol-
ledži haldusjuht – 12. novem-
ber

25

Riin Rebane, keemik – 9. no-
vember